

Kunnan- ja kaupunginhallituksille
Kuntayhtymien hallituksille

Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnan maksuosuuden määräytyminen vuonna 2014

Kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta annetun lain (1704/2009) 41 §:n 3 momenttia muutettiin 1.1.2014 alkaen siten, että kunta, joka on lastensuojelulain (417/2007) 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla sijoitetun esi- tai perusopetusta saavan oppilaan kotikunta opetuksen aikana, on velvollinen maksamaan opetusta järjestävälle kunnalle tai muulle opetuksen järjestäjälle oppilaan esi- tai perusopetuksesta aiheutuneet kustannukset.

Lakimuutoksen myötä kunta tai muu opetuksen järjestäjä voi laskuttaa oppilaan kotikuntaa aiheuttamisperiaatteen mukaan. Kustannusten tulee olla välittömiä, välttämättömiä ja perusteltuja opetuksen ja siihen liittyvän tuen järjestämiseksi nimenomaisesti sijoitetun oppilaan kannalta, eikä oppilaan kotikunnalta voida laskuttaa sitä osaa kuluista, jota vastaava toiminta suunnataan muihin tarkoituksiin.

Muutoksena aikaisempaan käytäntöön on, että mikäli oppilas ilmoitetaan kunnan vieraskuntalaiseksi oppilaaksi 31.12.2014 tilanteen mukaisesti, vähennetään oppilaasta määräytyvä kotikuntakorvaus vuoden 2014 kotikunnan maksuosuudesta. Oppilaasta määräytyvä kotikuntakorvaus vähennetään varainhoitovuoden tasossa. Vähennystä laskettaessa otetaan huomioon oppilaan kotikunta, oppilaan kotikunnan kotikuntakorvauksen perusosa varainhoitovuodelle ja oppilaan ikä varainhoitovuoden lopussa.

Lisätietoja:

Juha Karvonen, puh. 09 771 2732, 050 522 0839
Sanna Lehtonen, puh. 09 771 2079, 050 575 9090
Minna Antila, puh. 050 560 3353
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Opetuksen järjestäminen

Vuoden 2014 alusta voimaan tullut lakimuutos ei muuta lastensuojelulain perusteella kuntaan sijoitettujen lasten opetuksen järjestämistä. Perusopetuslain (628/1998) 4 §:n mukaan kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Lisäksi kunta on velvollinen järjestämään oppivelvollisuuden alkamisvuonna esiopetusta 25 §:n 2 momentissa tarkoitettua pidentetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille ja niille lapsille, jotka 27 §:n mukaisesti aloittavat perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin.

Sijoitettujen oppilaiden opetuksen järjestämisessä on lähtökohtana, että kunta osoittaa sijoitetuille oppilaille perusopetuslain 6 §:n 2 momentin mukaisen lähikoulun yhdenvertaisin perustein kunnassa asuvien muiden lasten ja nuorten kanssa. Lastensuojelulain perusteella kuntaan sijoitetut oppilaat suorittavat oppivelvollisuuttaan kunnan järjestämässä perusopetuksessa.

Oppilaan huoltajan suostumuksella lastensuojelulaitokset voivat järjestää niin sanottua kotiopetusta, joka ei ole perusopetuslain piiriin kuuluvaa opetusta. Kotiopetuksessa opetusta antavat laitoksen omat työntekijät. Kotiopetuksen piirissä olevia oppilaita ei voida merkitä asuinkunnassa vieraskuntalaisiksi oppilaita 20.9. toteutettavassa tiedonkeruussa eikä 1.-20.2. toteutettavassa esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauskyselyssä.

Kotikunnan maksuosuuden perusteena käytettävät kustannukset

Vuoden 2014 kotikunnan maksuosuuden laskutusperusteena käytetään vuoden 2013 tilinpäätöstietoja. Kustannukset lasketaan koulun yhtä työpäivää ja oppilasta kohden aiheutuvinä todellisina vuosikustannuksina.

Kotikunnan maksuosuudessa huomioitaviksi koulun työpäiviksi lasketaan ne työpäivät, joina kyseinen oppilas on ollut virallisesti koulun oppilaana ja joksi ajaksi opetuksen järjestäjä on varautunut järjestämään hänelle opetusta.

Aiemman käytännön mukaisesti Kuntaliitto suosittaa, että vuosikustannukset lasketaan kunnan talousarviorakenteen ja kustannusten seurantamenettelyn mukaisesti sen koulun todellisina vuosikustannuksina, jossa oppilas on saanut opetusta.

Maksuosuuden määräytymiseen liittyvään lainsäädäntöön on tullut muutos vuoden 2014 alusta alkaen. Lainmuutoksen tarkoituksena on ollut se, että mikäli kotikunnan ulkopuolelle sijoitetun lapsen tai nuoren tarve sitä edellyttää, tulee opetus järjestää tarkoituksenmukaisesti, esimerkiksi pienryhmässä ja korvauksen osalta tulisi tällöin ottaa huomioon pienryhmän keskimääräistä korkeammat kustannukset.

Kuntaliitto suosittaa, että mikäli oppilas on ollut oppilaana erityisluokalla tai muussa pienryhmässä ja siitä aiheutuvat kustannukset voidaan luotettavasti todentaa talousarviorakenteen ja tilinpäätöstietojen perusteella, voidaan kotikunnan maksuosuuden perusteena käyttää erityisluokan tai pienryhmän kustannuksia. Tällöin laskutusperusteet tulee yksityiskohtaisesti perustella ja tuoda esille sijoitetun oppilaan kotikunnan maksuosuutta koskevassa laskussa.

Kustannuksia laskettaessa tulee ottaa huomioon, että oppilaan koulu on saattanut kunnan sisällä vaihtua varainhoitovuoden aikana. Näin esimerkiksi siinä tapauksessa, kun oppilas on siirtynyt kevätlukukauden jälkeen 6. vuosiluokalta 7. vuosiluokalle. Tältä osin koulutyöpäivää ja oppilasta kohden toteutuneet vuosikustannukset tulee laskea molempien koulujen osalta erikseen.

Kotikunnan maksuosuuteen sisällytettävät menot:

Kunnan maksuosuuteen liittyvien kustannusten laskemisessa otetaan huomioon tilinpäätöksen mukaiset toimintamenot, joita ovat palkkaukset, jotka sisältävät palkat ja palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut sekä asiakaspalvelujen ostot, muiden palvelujen ostot, ai-

neet, tavarat ja tarvikkeet, avustukset, sisäiset ja ulkoiset vuokrat.

Koulun toimintamenoihin luetaan vyörytettävänä kustannuserinä tai sisäisinä menoina: koulutuksen järjestämisestä aiheutuneet välittömät hallintokustannukset, talous- ja henkilöstöhallinnosta, tietohallinnosta aiheutuneet kustannukset. Yhteiset kustannukset jaetaan koulun kustannuksiksi pääsääntöisesti oppilasmäärien tai käytössä olevien tilaneliöiden suhteessa.

Kotikunnan maksuosuuteen liittyvissä kustannuksissa otetaan huomioon kouluun kohdistuneet sellaiset investointimenot, joiden kokonaiskustannukset alittavat valtioneuvoston perustamishankkeille vahvistaman vähimmäismäärän eli alle 400 000 euroa (ns. pienet hankkeet). Työllistämistuella palkattujen osalta kotikunnan maksuosuuteen voidaan lukea nettomenot.

Kotikunnan maksuosuuteen liittyviin kustannuksiin ei lueta muille kunnille maksettuja maksuosuuksia eikä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisia kotikunta-korvausmenoja. Kustannuksiin ei sisällytetä myöskään koulutuksen järjestäjän suunnitelman mukaisia poistoja ja arvonalentumisia, eikä sisäisiin vuokriin sisältyviä pääomakustannuksia: poistoja, korkoja ja tonttivuokria.

Kustannustason muutoksen huomioiminen

Varainhoitovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukaisten vuosikustannusten lisäksi otetaan huomioon kuntien peruspalvelujen hintaindeksin mukainen kustannustason muutos ja varainhoitovuonna toteutetut objektiivisesti arvioitavissa olevat kustannuksiin vaikuttavat toiminnan laadun ja laajuuden muutokset.

Kustannustason muutoksena otetaan huomioon kuntien peruspalvelujen hintaindeksin (KUPHI) mukainen korotus. Muutettaessa vuoden 2013 kustannuksia vuoden 2014 kustannustasoon indeksikorotuksena käytetään **0,9 prosenttia**.

Aiheuttamisperusteen mukaiset kustannukset

Vuoden 2014 alusta alkaen voimaan tullut lainsäädäntömuutos antaa sijoituskunnalle oikeuden aiheuttamisperusteen mukaisten kustannusten laskuttamiseen oppilaan kotikunnalta. Tämän mukaan kunta tai muu opetuksen järjestäjä voi laskuttaa oppilaan kotikuntaa oppilaskohtaisten vuosikustannusten lisäksi aiheuttamisperiaatteen mukaan aiheutuvat kustannukset.

Aiheuttamisperiaatteen mukaisten kustannusten tulee olla välittömiä, välttämättömiä ja perusteltuja opetuksen ja siihen liittyvän tuen järjestämiseksi nimenomaisesti sijoitetun oppilaan kannalta, eikä oppilaan kotikunnalta voida laskuttaa sitä osaa kuluista, jota vastaava toiminta suunnataan muihin tarkoituksiin.

Sijoitetun oppilaan opetuksen asianmukaiseksi järjestämiseksi mahdollisesti palkattavan koulunkäyntiavustajan kustannukset voidaan laskuttaa oppilaan kotikunnalta aiheuttamisperiaatteen mukaan. Mikäli avustajan tehtäviin kuuluu myös muiden kuin sijoitetun oppilaan avustaminen, koulunkäyntiavustajan kustannukset voidaan laskuttaa oppilaan kotikunnalta siinä suhteessa kuin avustajapalveluja kuntaan sijoitetulle oppilaalle on annettu.

Aiheuttamisperiaatteen mukaan voidaan laskuttaa sijoitetun oppilaan koulukuljetukset niiltä osin, kuin ne kohdistuvat pelkästään sijoitetun oppilaan koulumatkaan.

Aiheuttamisperiaatteen mukaan laskutettavat opetuksen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset laskutetaan varainhoitovuoden kirjanpidon mukaisina kustannuksina. Laskutusperusteet tulee yksityiskohtaisesti perustella ja tuoda esille sijoitetun oppilaan kotikunnan maksuosuutta koskevassa laskussa.

Kotikunnan maksuosuudesta tehtävät vähennykset

Lastensuojelulain perusteella sijoitetun esi-, perusopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan kotikunnan maksuosuutta laskettaessa tulee kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 41 §:n 4 momentin mukaan ottaa vähennyksenä huomioon opetuksen järjestäjälle maksettava seuraava rahoitus.

1. Kotikuntakorvaus

Kotikunnan maksuosuudesta vähennetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 37 §:ssä ja 38 §:n 1–5 momentissa tarkoitettu oppilaasta maksettava kotikuntakorvaus.

Kotikuntakorvaus vähennetään, mikäli oppilas ilmoitetaan kunnan vieraskuntalaiseksi oppilaaksi 31.12.2014 tilanteen mukaisesti.

Kuntaliitto suosittaa, että mikäli oppilas on ollut sijoituskunnan oppilaana varainhoitovuoden aikana vain yhden lukukauden tai vähemmän kotikuntakorvauksesta vähennetään puolet.

Oppilaasta määräytyvä kotikuntakorvaus vähennetään varainhoitovuoden tasossa. Vähennystä laskettaessa otetaan huomioon oppilaan kotikunta, oppilaan kotikunnan kotikuntakorvauksen perusosa varainhoitovuodelle ja oppilaan ikä varainhoitovuoden lopussa. Kotikuntakorvauksen suuruus määräytyy oppilaan iän mukaan seuraavasti:

Oppilaan ikä	Kerroin
6-vuotias	0,91
7–12-vuotias	1,00
13–15-vuotias	1,35

2. Lisäopetus

Kotikunnan maksuosuudesta vähennetään oppilaan lisäopetuksen järjestämisestä saatu opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 §:ssä tarkoitettu rahoitus. Opetuksen järjestäjälle myönnettävä lisäopetuksen rahoitus saadaan kertomalla sijoituskunnan kotikuntakorvauksen perusosa luvulla 1,21.

3. Pidentetyn oppivelvollisuuden oppilaiden lisärahoitus

Kotikunnan maksuosuudesta vähennetään pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaan opetuksesta saatu opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 14 §:ssä tarkoitettu korotus. Vuonna 2014 vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden yksikköhinta on 28 184,41 euroa oppilasta kohti ja muiden pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden 17 597 euroa. Yksityisen opetuksen järjestäjän arvonlisäverolliset 3,59 %:lla korotetut yksikköhinnat ovat vastaavasti 29 196,23 ja 18 228,73 euroa oppilasta kohti.

4. Koulukotikorotus

Yksityiselle perusopetuksen järjestäjälle, jonka perusopetuksen järjestämisluvan mukaisena erityisenä koulutustehtävänä on koulukotiopetuksen järjestäminen, myönnetään koulukotiopetusta saavista oppilaista lisärahoituksena euromäärä, joka saadaan perusopetuksen perushinta kerrottuna luvulla 1,51. Vuonna 2014 koulukotikorotus on 11 421,32 euroa oppilasta kohti sisältäen arvonlisäveron osuuden 3,59 prosenttia.

Kuntaliitto suosittaa, että kotikunnan maksuosuuden vähennyksenä otetaan huomioon puolet oppilaskohtaisen rahoituksen määrästä, mikäli oppilaasta on saatu edellä kohdissa 2–4 tarkoitettu korotus, eikä oppilas ole ollut enää kunnan oppilaana 20.9.2014. Tämä sen vuoksi, koska kunnilta peritään takaisin yllä mainituissa tapauksissa puolet kohtien 2–4 korotuksista helmikuussa 2015 tapahtuvan valtionosuustarkistuksen yhteydessä.

Laskutusajankohta

Kuntaliitto suosittaa, että laskutus suoritetaan jälkikäitelaskutuksena kunkin varainhoitovuoden vuoden lopussa (12/2014) siten, että menot voidaan kirjata oppilaan kotikunnassa sille tilikaudelle, jolloin opetuskin on annettu.

Sen estämättä, mitä kunnan peruspalvelujen valtionosuutta koskevassa laissa on säädetty lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnan maksuosuuden määräytymisestä, kunnat voivat keskenään tai muun opetuksen järjestäjän kanssa sopia kotikunnan maksuosuudesta toisin, kuin laissa on säädetty.

SUOMEN KUNTALIITTO



Tuula Haatainen
Varatoimitusjohtaja



Juha Karvonen
Kehittämispäällikkö

